

РЕКРЕАЦІЙНА ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

Автори: Покась Л. А. (розділ I), Логінова А. О. (розділ II), Яценко В. С. (розділ III)

Цикл: базове предметне навчання, 9 класи

Галузь: природнича, (частково здоров'язбережувальна та соціальна (питання здоров'я і безпеки, пов'язані із природничими науками)

Кількість годин: рекомендовано 1 год. на тиждень

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма курсу за вибором «Рекреаційна географія та туризм» – це комплексна програма для учнів гімназій та ліцеїв економічного спрямування, що розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти та інших вітчизняних і міжнародних документів, у яких розкриваються загальні підходи до освіти у XXI столітті та особливості вивчення природничих наук (це зокрема: Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), Рамкова програма оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя, Рамки для навчання 21 століття P2 (Framework for 21st Century Learning), Освітня концепція 2030 ОЕСР, Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 та ін.).

Ключовими у цих документах, щодо вивчення природничих предметів в середній школі, є такі позиції:

- 1) комплексний підхід до розроблення навчальної програми з рекреаційної географії та туризму, зміст якої націлений не на перелік змістових питань, а на опис вимог до його опанування й демонстрації знань;
- 2) інтеграція різного контенту: контекстні теми, наскрізні ідеї й уміння, інтегровані модулі; вивчення наукових теорій географії туризму, рекреаційної географії, географії в єдності з методологічним знанням про них і у поєднанні із знаннями економіки, охорони природи й рекреаційно-туристичної практики;
- 3) діяльнісний і прикладний характер навчання, орієнтовний на результат.

Програма розроблена з урахуванням сучасних досягнень психолого-педагогічних наук. У дев'ятикласників в цей період закладаються основи моральних і соціальних установок особистості. Суб'єктивними особливостями складностей підлітків виступають внутрішні переживання, фізіологічні складності, тощо. У спілкуванні з батьками і педагогами проявляються впертість, грубість, негативізм, роздратованість. Головна потреба цього віку – потреба у спілкуванні з однолітками. Саме на цьому фоні відбувається зниження мотивації до навчання. Педагогам необхідно толерантно, виважено пояснювати мотиви своїх вимог і стимулювати їх обговорення учнями/ученицями, навчати співробітництву у формі виконання учнівських проєктів, самостійних досліджень. Це може бути робота з різними джерелами інформації, зокрема, веб-сайти міжнародних і всеукраїнських спеціалізованих асоціацій, наприклад, - комісії Міжнародної спілки охорони природи (МСОП), Всесвітньої організації журналістів, письменників, які працюють у галузі туризму (FIJET), Української асоціації медичного туризму та ін.

Мета курсу «Рекреаційна географія та туризм» – формування спеціальних знань з територіальної організації рекреаційно-туристичного господарства України, яке в сучасних умовах перетворилось на вагомий чинник економічного розвитку. Звичайно, основна мета курсу не суперечить меті природничої освітньої галузі, яка окреслена у Державному стандарті базової середньої освіти – формування особистості учня, який знає та розуміє основні закономірності живої і неживої природи, володіє певними вміннями її дослідження, виявляє допитливість, на основі здобутих знань і пізнавального досвіду, усвідомлює цілісність природничо-наукової картини світу, здатен оцінити вплив природничих наук, техніки і технологій на сталий розвиток суспільства та можливі наслідки людської діяльності у природі, відповідально взаємодіє з навколишнім природним середовищем та дотримується стратегії сталого розвитку туризму.

Мета курсу реалізується через розв'язання послідовних завдань, а саме:

- визначення ролі рекреації та туризму в системі третинного сектора економіки України;
- аналіз закономірностей розміщення природних, біологічно-антропогенних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів в різних регіонах України;
- оцінку впливу туристично-рекреаційної діяльності людини на екологічний стан регіону її проживання.

Для досягнення визначеної мети курсу *пріоритетом у навчанні* мають бути:

- ціннісні орієнтири, визначені пунктом 4 Державного стандарту базової середньої освіти;
- компетентнісний потенціал природничої освітньої галузі, що визначає можливості у формуванні всіх ключових компетентностей засобами інтегрованого курсу;
- формування наскрізних в усіх ключових компетентностях умінь, визначених пунктом 9 Державного стандарту базової середньої освіти;
- провідний принцип навчання – орієнтація на дію.

Під час освітнього процесу необхідно:

- надавати перевагу діяльнісним формам і методам навчання (дослідження, проектування, інтелектуальна гра, експеримент, командна робота, дебати тощо);
- чергувати індуктивні й дедуктивні способи представлення змісту навчання;
- розвивати вміння працювати із інформацією (пошук, перевірка, аналіз, інтерпретація, переформатування, оцінювання, подання, зберігання тощо);
- спонукати учнів/учениць до постановки запитань, генерування ідей, формулювання припущень (гіпотез), знаходження рішень й планування дій з передбачуваною перевіркою їх припущень;
- використовувати елементи навчання за технологією «перевернутого класу», що передбачає самостійне опрацювання нового навчального матеріалу учнями й практичне його закріплення на уроці;
- розвивати комунікативну діяльність;
- сприяти ініціативності, підприємливості, відповідальності за власну справу і за результат.

Структура змісту курсу «Рекреаційна географія та туризм» є концентровано-спіральною та поєднує у собі інформацію економічно-географічного спрямування. Це означає, що більшість змістових понять будуть формуватися поступово протягом курсу. У процесі навчання виконуються практичні роботи та інші види навчальної діяльності. Перелік тем є орієнтовним. Учителю надається право самостійно обирати необхідні, на його думку, теми, з урахуванням інтересів учнів. Практичні роботи перевіряються та оцінюються вчителем згідно з його вибором у всіх учнів або вибірково. Окремі питання курсу учитель може запропонувати учням/ученицям опрацювати самостійно.

Основна частина

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст	Види навчальної діяльності
РОЗДІЛ I ОСНОВИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ТУРИЗМУ (10 ГОД)		
Тема 1.1. Сутність рекреації та туризму України як форми відпочинку в системі третинного сектора господарства		
Називає ознаки понять «рекреація», «туризм».	Основні поняття рекреаційної географії: дозвілля або відпочинок, вільний час, рекреація і туризм, рекреаційні ресурси, рекреаційний потенціал,	Дослідження: наукової термінології Користування вимірювальними приладами/моделями: цифровими технологіями та пристроями Розв'язування задач:
Розуміє місце рекреаційної географії в системі географічних наук.		
Визначає роль рекреації та туризму в системі третинного сектора		

<p>господарства України.</p> <p>Пояснює, пояснює сутність рекреації та туризму України як форми відпочинку.</p> <p>Наводить приклади використання здобутків України в туристичній галузі для сталого розвитку</p> <p>Розрізняє основні поняття-«рекреація», «туризм»</p> <p>Групує (впорядковує) види відпочинку</p> <p>Описує в загальних рисах основні поняття: рекреаційної географії: дозвілля або відпочинок, вільний час, рекреація і туризм, рекреаційні ресурси, рекреаційний потенціал, територіальні рекреаційні системи, рекреаційна територія, рекреаційний об'єкт, рекреаційна місткість, рекреаційне навантаження</p> <p>Розповідає</p> <ul style="list-style-type: none"> • про сутність рекреації та туризму України як форми відпочинку в системі третинного сектора господарства; • про туризм як пріоритетний напрям соціально-економічного розвитку регіону <p>Виявляє вміння й демонструє навички</p> <ul style="list-style-type: none"> • самостійності у співпраці в навчальній групі; • критично осмислювати отриману інформацію та використання у взаємодії (комунікації) <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p>	<p>територіальні рекреаційні системи, рекреаційна територія, рекреаційний об'єкт, рекреаційна місткість, рекреаційне навантаження. Види відпочинку (на спортивних майданчиках, на лоні природи, у музеї, у театрі, відвідування національних парків, архітектурних пам'яток, подорожі). Туризм як форма рекреації. Місце рекреаційної географії в системі географічних наук.</p>	<p>методика оцінки туристичного потенціалу свого регіону</p> <p>Робота з інформацією: відбирання та інтегрування інформаційного навчального матеріалу</p> <p>Робота в групі для розв'язання проблем: Проектування туристичної сфери послуг</p> <p>Екскурсії віртуальна тематична екскурсія (за вибором учителя): «Цікавими містами України»</p>
---	--	--

Тема 1.2. Історія рекреаційної географії та туризму в Україні

<p>Називає фази та етапи розвитку рекреаційної географії та туризму в Україні.</p> <p>Характеризує перехід до сталого розвитку туризму; розуміє формування туристичної індустрії як економічної одиниці.</p> <p>Пояснює зв'язок процесів освоєння території з історією туризму.</p> <p>Виокремлює характерні риси рекреаційної активності залежно від рівня процесу освоєння території.</p> <p>Визначає функції історичних етапів розвитку рекреаційної географії та</p>	<p>Фази та історичні етапи розвитку рекреаційної географії та туризму в Україні. Мандрівництво в Україні як прообраз сучасного туризму (IX-XIX ст.). Початок організованого туризму (кінець IX- початок XIX ст.). Розвиток туризму в Україні у міжвоєнний (1918-1939 рр.) і повоєнний (1950-1960 рр.) періоди. Розвиток туризму за</p>	<p>Дослідження розроблення стратегії, плани дій для розв'язання проблемних ситуацій</p> <p>Користування вимірними приладами/моделями: цифровими технологіями та пристроями</p> <p>Моделювання складання інформаційно-ілюстративного колажу «Мандрівництво в Україні як прообраз сучасного туризму»</p> <p>Робота з інформацією: за допомогою мережі Інтернет систематизація зібраної інформації щодо етапності історичного розвитку рекреаційної географії та туризму в Україні</p>
---	--	---

<p>туризму в Україні.</p> <p>Наводить приклади регіонів України з розвинутою туристичною інфраструктурою</p> <p>Розрізняє особливості розвитку туризму в різні історичні періоди та взаємозв'язки історичних подій, явищ, процесів</p> <p>Групує (впорядковує) історичні фази та етапи розвитку рекреаційної географії та туризму в Україні</p> <p>Описує в загальних рисах фази та етапи розвитку рекреаційної географії та туризму в Україні</p> <p>Розповідає про проблеми та перспективи рекреаційної географії та туризму в Україні</p> <p>Виявляє вміння й демонструє навички</p> <ul style="list-style-type: none"> • роботи з інформаційними джерелами; створення презентації, колажу; співпрацювати в навчальній групі; • отримувати і опрацьовувати інформацію з різноманітних (звукових, аудіальних, друкованих, цифрових) джерел <p>Дотримується правил безпечної й відповідальної діяльності (поведінки) в інформаційному суспільстві.</p>	<p>радянських часів (70-80-ті роки ХХ ст). Сучасний стан туристичної галузі в Україні.</p>	<p>Робота в групі для розв'язання проблем: організація і проведення навчальної дискусії: «Сучасний стан туристичної галузі: проблеми і перспективи»</p> <p>Проектна діяльність представлення презентації (авторської або групової за вибором учителя) про історичні етапи розвитку туризму в Україні</p> <p>Екскурсії віртуальна тематична екскурсія (за вибором учителя)</p>
<p>Тема 1.3. Державна політика у галузі рекреації та туризму</p>		
<p>Називає ознаки поняття «державне регулювання».</p> <p>Розуміє нормативно-правову базу функціонування вітчизняного туризму та рекреації.</p> <p>Пояснює роль туризму для розвитку малого та середнього бізнесу України.</p> <p>Оцінює місце України на світових ринках в сфері відпочинку.</p> <p>Визначає роль держави у функціонуванні вітчизняного туризму та рекреації.</p> <p>Наводить приклади унікальних природних та культурних об'єктів України, які увійшли до списку Світова спадщина ЮНЕСКО</p> <p>Розрізняє</p>	<p>Методологічні основи рекреаційної географії. Поняття «Державне регулювання». Цілі та функції державного регулювання. Нормативно-правова база функціонування вітчизняного туризму та рекреації. Законодавчі акти в галузі туризму: Закон України «Про туризм» (1995 р.). Конституція України. Закон «Про внесення змін до Закону України «Про туризм» (2003 р.). Підприємство як об'єкт господарювання. Правове регулювання підприємницької діяльності в галузі туризму. Об'єкти Світової спадщини та</p>	<p>Дослідження 7 чудес України, що увійшли до списку міжнародної організації ЮНЕСКО</p> <p>Користування вимірювальними приладами/моделями: складання маршрутів по території України для спортивного, пізнавального, рекреаційного туризму</p> <p>Розв'язування задач: виокремлення проблеми і дослідження ситуації, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів</p> <p>Робота з інформацією: виокремлення істотного в інформації та представлення її у формі інфографіки</p> <p>Робота в групі для вирішення проблем: навчальна дискусія «Туристична індустрія і сталий розвиток: конфлікт чи синергія?»</p> <p>Проектна діяльність втілення задуму у готовий продукт за алгоритмом проектно-технологічної діяльності</p>

<p>зміст основних нормативно-правових документів</p> <p>Групує (впорядковує) здобуту інформацію шляхом складання таблиць, створення інформаційних бюлетнів або презентації</p> <p>Описує в загальних рисах нормативно-правову базу вітчизняного туризму та рекреації</p> <p>Розповідає про методологічну основу рекреаційної географії, державне регулювання.</p> <p>Виявляє вміння й демонструє навички безпечно та етично застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях</p> <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p>	<p>ЮНЕСКО в Україні.</p>	<p>Екскурсії віртуальне відвідування українських об'єктів, які запропоновано ЮНЕСКО для занесення у список Світової спадщини: Дендропарк «Софіївка» в Умані, Історичний центр і порт Одеси, НІАЗ «Кам'янець» у Кам'янці-Подільському.</p>
<p>Тема 1.4. Рекреаційно-туристичні умови та ресурси</p>		
<p>Називає приклади впливу природних і суспільних чинників на рівень розвитку туризму в регіонах України.</p> <p>Характеризує складники рекреаційних ресурсів та туризму.</p> <p>Розуміє вплив природних та суспільних чинників на розвиток рекреації та туризму.</p> <p>Пояснює проблеми розвитку туризму в окремих регіонах України.</p> <p>Висловлює практичне бачення застосування знань про рекреаційно-туристичні умови та ресурси у повсякденному житті.</p> <p>Визначає власні можливості держави щодо розвитку зони відпочинку.</p> <p>Наводить приклади природні рекреаційні ресурси та соціально-економічні рекреаційні ресурси</p> <p>Розрізняє природні рекреаційні ресурси та соціально-економічні рекреаційні ресурси</p> <p>Групує (впорядковує) здобуту інформацію</p> <p>Описує в загальних рисах</p>	<p>Рекреаційні умови: Рельєф. Клімат. Водна мережа. Естетичність, пейзажне різноманіття ландшафтів, кількість сонячних днів у році, тривалість залягання снігу в горах і т.д.</p> <p>Рекреаційні ресурси: Природні рекреаційні ресурси (кліматичні, біологічні, гідрологічні, ландшафтні, джерела мінеральних вод, лікувальні грязі тощо).</p> <p>Соціально-економічні рекреаційні ресурси (культурні об'єкти, пам'ятки архітектури, історії, археологічні стоянки, етнографічні музеї, місця, пов'язані з життям, перебуванням видатних учених, письменників, акторів, політичних діячів, викладачів, робітників, селян тощо)..</p> <p>Вплив природних та суспільних чинників на розвиток рекреації та туризму.</p>	<p>Дослідження рекреаційно-туристичних умов та презентація результатів</p> <p>Користування вимірними приладами/моделями: цифровими технологіями та пристроями</p> <p>Розв'язування задач: визначення складових туристичної привабливості свого регіону статистичним методом</p> <p>Робота з інформацією: самостійно (або за допомогою вчителя) знаходять, порівнюють, систематизують інформацію про природні рекреаційні ресурси і соціально-економічні рекреаційні ресурси</p> <p>Робота в групі для розв'язання проблем: використовують здобуті знання та здобутий досвід для розв'язання навчальної життєвої проблеми</p> <p>Проектна діяльність: щодо впливу природних та суспільних чинників на розвиток рекреації та туризму</p> <p>Екскурсії віртуальна тематична екскурсія</p>

<p>природні рекреаційні ресурси та соціально-економічні рекреаційні ресурси</p> <p>Розповідає про рекреаційно-туристичні умови та ресурси України</p> <p>Виявляє уміння й демонструє навички</p> <ul style="list-style-type: none"> • критичного й відповідального використання цифрових технологій для розвитку і спілкування особистості; • формулювання висновків на основі отриманої інформації; • усної та письмової комунікації у груповій співпраці <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля</p> <p>ощадного використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності і важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства</p>		
---	--	--

РОЗДІЛ 2
ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ (10 ГОД)

Тема 2.1. Кримський район

<p>Знає основні туристичні центри району, природні, біо-антропогенні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси.</p> <p>Розуміє особливості сучасного рівня соціально-економічного розвитку району.</p> <p>Висловлює судження про вплив природних умов і ресурсів на економіку району.</p> <p>Оцінює вплив природних чинників і діяльності людини на екологічний стан району.</p> <p>Характеризує географічне положення району.</p> <p>Показує на карті основні туристично-рекреаційні центри району.</p> <p>Наносить на контурну карту туристично-рекреаційні регіони України.</p> <p>Аналізує закономірності розміщення природних, біо-антропогенних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів Кримського району.</p> <p>Пояснює роль туризму для розвитку малого та середнього бізнесу в районі.</p>	<p>Географічне положення Кримського району. Основні туристичні центри. Природні ресурси (кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, гідрологічні і т.д.). Біо-антропогенні ресурси (національні парки, заповідники, дендропарки, ботанічні сади і т.д.). Історико-культурні ресурси. Соціально-економічні ресурси (санаторії, готелі, ресторани, сфера послуг, транспорт і т.д.).</p>	<p>Дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> - розуміють значення для здоров'я людини мінеральних лікувальних, столових вод та лікувальних грязей. <p>Робота з інформацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою мережі Інтернет систематизують інформацію щодо стану туристичної галузі в Кримському регіоні. <p>Робота в групі для розв'язання проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентують добірку матеріалів про екологічні проблеми району та шляхи їх вирішення; - готові брати участь у громадській природоохоронній діяльності й нести відповідальність за свої дії та вчинки; - поважають національні історичні та культурні надбання. <p>Проектна діяльність: Розробка портфоліо історико-культурного об'єкта Кримського району (на вибір).</p> <p>Практична робота: Позначення на контурній карті туристично-рекреаційних регіонів України.</p>
--	--	---

Тема 2.2. Причорноморсько-Приазовський регіон		
<p>Знає основні туристичні центри регіону, природні, біо-антропогенні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси.</p> <p>Розуміє особливості сучасного рівня соціально-економічного розвитку регіону.</p> <p>Висловлює судження про вплив природних умов і ресурсів на економіку регіону.</p> <p>Оцінює вплив природних чинників і діяльності людини на екологічний стан регіону.</p> <p>Характеризує географічне положення регіону.</p> <p>Показує на карті основні туристично-рекреаційні центри регіону.</p> <p>Аналізує закономірності розміщення природних, біо-антропогенних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів Причорноморсько-Приазовського регіону.</p> <p>Наводить приклади об'єктів природно-заповідного фонду регіону.</p> <p>Розповідає про основні гедрологічні та бальнеологічні багатства регіону.</p> <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p> <p>Виявляє емоційно-ціннісне ставлення щодо ролі води для життєдіяльності людини та використання мінеральних і термальних вод у господарській діяльності.</p>	<p>Географічне положення Причорноморсько-Приазовського регіону. Основні туристичні центри. Природні ресурси (кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, гідрологічні і т.д.). Біо-антропогенні ресурси (національні парки, заповідники, дендропарки, ботанічні сади і т.д.). Історико-культурні ресурси. Соціально-економічні ресурси (санаторії, готелі, ресторани, сфера послуг, транспорт і т.д.).</p>	<p>Дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> - значення для здоров'я людини мінеральних лікувальних, столових вод та лікувальних грязей. <p>Робота з інформацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою мережі Інтернет систематизують інформацію щодо стану туристичної галузі в Причорноморсько-Приазовському регіоні. <p>Робота в групі для розв'язання проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентують добірку матеріалів про екологічні проблеми регіону та шляхи їх вирішення; - готові брати участь у громадській природоохоронній діяльності й нести відповідальність за свої дії та вчинки; - поважають національні історичні та культурні надбання. <p>Проектна діяльність</p> <p>Розробка проєкту екскурсії вихідного дня до моря.</p> <p>Екскурсії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Біосферний заповідник «Асканія Нова»; - Історико-архіологічний заповідник «Олівія»; - Українська Венеція – місто Вилково.
Тема 2.3. Столичний район		
<p>Знає основні туристичні центри району, природні, біо-антропогенні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси.</p> <p>Розуміє особливості сучасного рівня соціально-економічного розвитку району.</p> <p>Висловлює судження про вплив природних умов і ресурсів на економіку району.</p> <p>Оцінює вплив природних чинників і діяльності людини на екологічний стан району.</p> <p>Характеризує географічне положення району.</p> <p>Показує на карті основні туристично-рекреаційні центри району.</p> <p>Аналізує закономірності розміщення природних, біо-антропогенних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів Столичного району.</p> <p>Наводить приклади об'єктів спадщини ЮНЕСКО, які розташовані в Києві.</p> <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p>	<p>Географічне положення Столичного району. Основні туристичні центри. Природні ресурси (кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, гідрологічні і т.д.). Біо-антропогенні ресурси (національні парки, заповідники, дендропарки, ботанічні сади і т.д.). Історико-культурні ресурси. Соціально-економічні ресурси (санаторії, готелі, ресторани, сфера послуг, транспорт і т.д.).</p>	<p>Дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> - значення для здоров'я людини мінеральних лікувальних та столових вод. <p>Робота з інформацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою мережі Інтернет систематизують інформацію щодо стану туристичної галузі в Столичному районі. <p>Робота в групі для розв'язання проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентують добірку матеріалів про екологічні проблеми району та шляхи їх вирішення; - готові брати участь у громадській природоохоронній діяльності й нести відповідальність за свої дії та вчинки; - поважають національні історичні та культурні надбання. <p>Проектна діяльність</p> <p>Планування рекреаційної інфраструктури міста Києва (Київської області).</p>

		<p>Екскурсії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Національний заповідник “Софія Київська”; - Дива і містика Андріївського узвозу; - Історії по дорозі до Пущі- Водиці; - Музей київського метрополітену.
Тема 2.4. Подільський регіон		
<p>Знає основні туристичні центри регіону, природні, біо-антропогенні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси.</p> <p>Розуміє особливості сучасного рівня соціально-економічного розвитку регіону.</p> <p>Висловлює судження про вплив природних умов і ресурсів на економіку регіону.</p> <p>Оцінює вплив природних чинників і діяльності людини на екологічний стан регіону.</p> <p>Характеризує географічне положення регіону.</p> <p>Показує на карті основні туристично-рекреаційні центри регіону.</p> <p>Аналізує закономірності розміщення природних, біо-антропогенних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів Подільського регіону.</p> <p>Розрізняє та наводить приклади бальнеологічних курортів Поділля.</p> <p>Обирає самостійно або з допомогою вчителя ідеї, способи, засоби для розробки туристичної мапи Поділля.</p> <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров’я і довкілля.</p>	<p>Географічне положення Подільського регіону. Основні туристичні центри. Природні ресурси (кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, гідрологічні і т.д.). Біо-антропогенні ресурси (національні парки, заповідники, дендропарки, ботанічні сади і т.д.). Історико-культурні ресурси. Соціально-економічні ресурси (санаторії, готелі, ресторани, сфера послуг, транспорт і т.д.).</p>	<p>Дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> - значення для здоров’я людини мінеральних лікувальних та столових вод. <p>Робота з інформацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою мережі Інтернет систематизують інформацію щодо стану туристичної галузі в Подільському регіоні. <p>Робота в групі для розв’язання проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентують добірку матеріалів про екологічні проблеми регіону та шляхи їх вирішення; - готові брати участь у громадській природоохоронній діяльності й нести відповідальність за свої дії та вчинки; - поважають національні історичні та культурні надбання. <p>Проектна діяльність Розробка туристичної мапи Поділля.</p> <p>Екскурсії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неймовірна Атлантида (екскурсія до карстової печери); - Замки Поділля; - Смотрицький каньйон.
Тема 2.5. Карпатський регіон		
<p>Знає основні туристичні центри регіону, природні, біо-антропогенні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси.</p> <p>Розуміє особливості сучасного рівня соціально-економічного розвитку регіону.</p> <p>Висловлює судження про вплив природних умов і ресурсів на економіку регіону.</p>	<p>Географічне положення Карпатського регіону. Основні туристичні центри. Природні ресурси (кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, гідрологічні і т.д.). Біо-антропогенні ресурси (національні парки, заповідники, дендропарки, ботанічні сади і т.д.).</p>	<p>Дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> - значення для здоров’я людини мінеральних лікувальних, столових вод та лікувальних грязей. <p>Робота з інформацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою мережі Інтернет систематизують інформацію щодо стану туристичної галузі в Карпатському регіоні. <p>Робота в групі для розв’язання проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентують добірку матеріалів про екологічні

<p>Оцінює вплив природних чинників і діяльності людини на екологічний стан регіону.</p> <p>Характеризує географічне положення регіону; показують на карті основні туристично-рекреаційні центри регіону.</p> <p>Аналізує закономірності розміщення природних, біо-антропогенних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів Карпатського регіону.</p> <p>Пояснює причини постійних зсувів та повеней на території Карпатського регіону.</p> <p>Описує в загальних рисах проблеми збереження Карпатських пралісів.</p> <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p>	<p>т.д.). Історико-культурні ресурси. Соціально-економічні ресурси (санаторії, готелі, ресторани, сфера послуг, транспорт і т.д.).</p>	<p>проблеми регіону та шляхи їх вирішення;</p> <ul style="list-style-type: none"> - готові брати участь у громадській природоохоронній діяльності й нести відповідальність за свої дії та вчинки; - поважають національні історичні та культурні надбання. <p>Проектна діяльність Розробка буклету: «Пам'ятка туристу: правила безпечної поведінки у горах»</p> <p>Екскурсії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Таємничий замок Паланок; - Скелі Довбуша; - Географічний центр Європи; - Природний парк Синевір.
Тема 2.6. Лівобережно-Дніпровський регіон		
<p>Знає основні туристичні центри регіону, природні, біо-антропогенні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси.</p> <p>Розуміє особливості сучасного рівня соціально-економічного розвитку регіону.</p> <p>Висловлює судження про вплив природних умов і ресурсів на економіку регіону.</p> <p>Оцінює вплив природних чинників і діяльності людини на екологічний стан регіону.</p> <p>Характеризує географічне положення регіону; показують на карті основні туристично-рекреаційні центри регіону.</p> <p>Заповнює таблицю з туристично-рекреаційною характеристикою території свого проживання.</p> <p>Аналізує закономірності розміщення природних, біо-антропогенних, історико-культурних та соціально-економічних ресурсів Лівобережно-Дніпровського регіону.</p> <p>Порівнює готовність готельно-ресторанного бізнесу та сфери послуг до появи туристів (відповідно до інших регіонів України).</p> <p>Виявляє уміння й демонструє навички самостійного провдення</p>	<p>Географічне положення Лівобережно-Дніпровського регіону. Основні туристичні центри. Природні ресурси (кліматичні, бальнеологічні, ландшафтні, гідрологічні і т.д.). Біо-антропогенні ресурси (національні парки, заповідники, дендропарки, ботанічні сади і т.д.). Історико-культурні ресурси. Соціально-економічні ресурси (санаторії, готелі, ресторани, сфера послуг, транспорт і т.д.).</p>	<p>Дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> - значення для здоров'я людини мінеральних лікувальних, столових вод та лікувальних грязей. <p>Робота з інформацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою мережі Інтернет систематизують інформацію щодо стану туристичної галузі в Лівобережно-Дніпровському регіоні. <p>Робота в групі для розв'язання проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентують добірку матеріалів про екологічні проблеми регіону та шляхи їх вирішення; - готові брати участь у громадській природоохоронній діяльності й нести відповідальність за свої дії та вчинки; - поважають національні історичні та культурні надбання. <p>Практична робота: У вигляді таблиці підготувати туристично-рекреаційну характеристику території вашого проживання за планом: географічне положення, природні ресурси, біо-антропогенні ресурси, історико-культурні ресурси, соціально-економічні ресурси.</p> <p>Екскурсії</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гоголівська Потавщина (екскурсія до села Великі Сорочинці); - Національний заповідник «Хортиця»; - Шарівський палац.

<p>екскурсії своєю місцевістю.</p> <p><i>Дотримується правил</i> безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p>		
<p>РОЗДІЛ 3 РЕКРЕАЦІЙНЕ ТА ТУРИСТИЧНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ (10 ГОД)</p>		
<p>Тема 3.1. Поняття про туристсько-рекреаційне природокористування</p>		
<p><i>Знають</i> географічні поняття «рекреаційна географія»;</p> <p><i>Розуміють</i> поняття «сталий розвиток», «раціональне природокористування»;</p> <p><i>Висловлюють</i> власні судження щодо туристсько-рекреаційного природокористування;</p> <p><i>Оцінюють</i> стан впровадження Концепції сталого розвитку туризму в Україні загалом та рідному краї зокрема;</p> <p><i>Характеризують</i> історію розвитку екологічного (зеленого) туризму у своїй місцевості;</p> <p><i>Заповнюють</i> польовий щоденник досліджень;</p> <p><i>Аналізують</i> рекреаційне навантаження на популярні об'єкти туризму рідного краю та роблять висновки щодо раціонального їх використання;</p> <p><i>Наводять</i> приклади з особистого досвіду екологічної відповідальності перед природою та суспільством;</p> <p><i>Розрізняє</i> основні види туристсько-рекреаційних ресурсів;</p> <p><i>Групує (впорядковує)</i> об'єкти екологічного (зеленого) туризму в Україні та світі;</p> <p><i>Описує</i> в загальних рисах учнівський проєкт з вивчення рекреаційного навантаження території рідного краю;</p> <p><i>Розповідає</i> про участь в природоохоронній роботі закладу загальної середньої освіти;</p> <p><i>Виявляє уміння й демонструє навички</i> популяризації позитивного досвіду туристсько-рекреаційного природокористування;</p>	<p>Концепція сталого розвитку туризму у ХХ ст. Рамсарська конвенція про водно-болотні угіддя (1971). Глобальний етичний кодекс туризму (1999). Квебекська декларація з екотуризму (2002). Декларації з екологічного туризму. Екологічна відповідальність. Поняття про туристсько-рекреаційне природокористування. Сталий туризм, як форма раціонального природокористування. Рекреаційна ємність території. Рекреаційне навантаження, норми рекреаційного навантаження, проєктування. Рекреаційна експертиза. Рекреаційний моніторинг. Раціональне використання туристсько-рекреаційних ресурсів. Природоохоронна робота. Сталий агротуризм.</p>	<p><i>Дослідження</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - продуктів з найменуванням місць походження товарів; - органічне сільське господарство своєї місцевості; - як зміна клімату впливає на здоров'я людей?; - як захистити ліс? <p><i>Користування вимірними приладами/моделями:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - геоінформаційні системи; <p><i>Розв'язування задач:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - рекреаційної ємності території об'єктів охорони природи свого населеного пункту; <p><i>Робота з інформацією:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - матеріали ЗМІ про зміни клімату та глобальне потепління; <p><i>Робота в групі для розв'язання проблем:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - як реалізувати заходи з адаптації змін клімату на місцевому рівні? <p><i>Проєктна діяльність</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - сталий гастрономічний туризм, як збереження біорізноманіття, в т.ч. ендемічні рослини і види тварин; - планування, організація та проведення природоохоронного заходу в ЗЗСО; <p><i>Практична робота:</i></p> <p><i>Екскурсії:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - відвідування місцевої агросадиби.

<i>Дотримується</i> правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.		
Тема 3.2. Об'єкти природно-заповідного фонду як об'єкти рекреації та туризму		
<p><i>Знають</i> географічні поняття «природно-заповідний фонд», «біологічне різноманіття»</p> <p><i>Розуміють</i> важливість розвитку туристсько-рекреаційної діяльності на об'єктах природно-заповідного фонду рідного краю;</p> <p><i>Висловлюють</i> власні думки, погляди, ставлення до проблеми збереження місцевих екосистем;</p> <p><i>Оцінюють</i> вплив рекреаційної і туристичної діяльності на наземні, прісноводні, морські та штучні екосистеми рідного краю;</p> <p><i>Характеризують</i> забруднення навколишнього середовища різними видами транспорту, іншими джерелами забруднення;</p> <p><i>Заповнюють</i> каталоги рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин своєї місцевості;</p> <p><i>Аналізують</i> економічну ефективність впровадження інноваційних проєктів із збереження біологічного різноманіття на природоохоронних територіях України або світу;</p> <p><i>Наводять приклади</i> виявлення джерел забруднення природоохоронних територій своєї місцевості, висвітлення заходів припинення негативних проявів антропогенного впливу на природу у ЗМІ;</p> <p><i>Розрізняє</i> види джерел забруднення територій природно-заповідного фонду;</p> <p><i>Групує</i> (впорядковує) і <i>описує в загальних рисах</i> еколого-освітні стежки об'єктів природно-заповідного фонду своєї області;</p> <p><i>Розповідає</i> у ЗМІ про результати досліджень, екскурсій, експедицій до об'єктів природно-заповідного фонду;</p> <p><i>Виявляє вміння й демонструє навички</i> долати природні перешкоди (гірські хребти, вершини, річки, яри, балки)</p> <p><i>Дотримується правил</i> безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p>	<p><i>Рекреаційна діяльність</i> на об'єктах природно-заповідного фонду України.</p> <p>Вплив рекреаційної і туристичної діяльності на екосистеми (наземні, прісноводні, морські, штучні). Збереження екосистем. Економічний вплив на природоохоронні заходи («зелені чайові»).</p> <p><i>Скорочення біологічного різноманіття</i> об'єктів природоохоронного заповідання.</p> <p>Інноваційні проєкти із збереження біорізноманіття (підвищення енергоефективності туристичних об'єктів, унікальні парки пригод на територіях ПЗФ, захист природного надбання, мальовничі пішохідні стежки).</p> <p><i>Забруднення навколишнього середовища.</i> Викиди парникових газів транспортом (повітряним, залізничним, автомобільним, морським). Надмірне споживання води. Забруднені води. Проблема відходів.</p> <p><i>Гірський туризм.</i> Зберігати і захищати природні ресурси, унікальні та особливі гірські системи. Сталий розвиток лісів і туризму в Карпатському регіоні.</p>	<p><i>Дослідження</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вплив аварії на Чорнобильській АЕС на об'єкти природно-заповідного фонду; - наземні, прісноводні, морські, штучні екосистеми своєї місцевості; <p><i>Користування вимірювальними приладами/моделями:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - геоінформаційні системи; <p><i>Розв'язування задач:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - як розрахувати «зелені чайові»; <p><i>Робота з інформацією:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - виявлення найближчих до ЗЗСО унікальних парків пригод на територіях ПЗФ; <p><i>Робота в групі для розв'язання проблем:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - прокладання еколого-освітньої стежки території природно-заповідного фонду свого населеного пункту, області; <p><i>Проектна діяльність</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - збереження біологічного різноманіття рідного краю; - <p><i>Практична робота:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <p><i>Екскурсії:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - дендрологічний парк «Олександрія»; - ландшафтного заказника «Хутір Чубинського»; -
Тема 3.3. Рекреаційно-туристична діяльність та її вплив на довкілля		

<p>Знають географічні поняття «рекреаційно-туристична діяльність», «екологічний менеджмент»</p> <p>Розуміють сутність екологічного (зеленого) туризму;</p> <p>Висловлюють власну думку щодо використання концепту життєвого циклу туристичних дестинацій;</p> <p>Оцінюють</p> <p>Характеризують діяльність організаційно-дослідних організацій в Україні;</p> <p>Заповнюють</p> <p>Аналізують діяльність в Україні міжнародних науково-дослідних організацій у сфері рекреації та туризму;</p> <p>Наводять приклади використання територій рідного краю в екологічному туризмі;</p> <p>Розрізняє</p> <p>Групує (впорядковує)</p> <p>Описує в загальних рисах,</p> <p>Розповідає</p> <p>Виявляє уміння й демонструє навички</p> <p>Дотримується правил безпечної поведінки для збереження здоров'я і довкілля.</p>	<p>Вплив туризму на природне і соціально-культурне середовище. Екологічний туризм як галузь природокористування. Діяльність міжнародних організацій в розвитку сталого туризму. Екологічний менеджмент забезпечення сталого туризму. Менеджмент і концепт життєвого циклу туристичних дестинацій. Міжнародні практики ідей сталого туризму. Геотуризм як форма організації сталого туризму. Чинники і стратегічні напрямки розвитку сталого туризму в Україні.</p>	<p>Дослідження</p> <ul style="list-style-type: none"> - діяльності в Україні Всесвітньої туристичної організації, Всесвітньої організації охорони здоров'я, Всесвітньої ради з подорожей та екскурсій, Міжнародної асоціації екскурсійних печер; - діяльність Українського НДІ медичної реабілітації та курортології, Державної служби туризму і курортів; - використання мінеральних вод й лікувальних грязей, кліматичних, лісових ресурсів; - дослідження унікальних традицій гуцулів, бойків, лемків Карпатського регіону; <p>Користування вимірювальними приладами/моделями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - геоінформаційні системи; <p>Розв'язування задач:</p> <ul style="list-style-type: none"> - життєвого циклу туристичних дестинацій; <p>Робота з інформацією:</p> <ul style="list-style-type: none"> - веб-сайтів українських і міжнародних спеціалізованих організаційно-дослідних організацій та установ; <p>Робота в групі для розв'язання проблем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <p>Проектна діяльність</p> <ul style="list-style-type: none"> - відпочинок організований в приміських лісах Києва, Харкова, Львова та інших великих міст України; - участь у всеукраїнському конкурсі «Сім чудес України»; <p>Практична робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - місця гніздування рідкісних видів птахів; <p>Екскурсії:</p> <ul style="list-style-type: none"> - біосферних заповідників «Дунайські плавні», «Асканія-Нова», «Східні Карпати»; - Український степовий природний заповідник «Сланецький степ», - НПП «Подільські Товтри», «Святі гори», «Бузький гард», «Карпатський», «Яворівський»; - Олешківські піски.
	<p>Підсумкове заняття (1 год)</p>	<p><i>Резерв часу (5 год)</i></p>

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко В. Д. Ліс і рекреація в лісі : [Навч. посібник для ліс. шк., шк. лісництв] / В. Д. Бондаренко, О. І. Фурдичко ; [Ред. Л. А. Азізян]. Львів : Світ, 1994. 229, [3] с. : іл.
2. Вісник Університету «Україна». Серія «Реабілітація та рекреація» / Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини «Україна». К. : Ун-т «Україна», 2010-(Серія «Реабілітація та рекреація»).
3. Зелінський К. І. Санаторно-курортна рекреація : діяльність і статистика [Текст] / К. І. Зелінський ; НДІ статистики Держкомстату України. К. : [б. в.], 1998. 15, [1] с.
4. Ільїна О. В. Туризм. Рекреаційна географія [Текст] : поняття і терміни / О. В. Ільїна ; Луцький ін-т розвитку людини Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна». Луцьк : Терен, 2004. 104 с.
5. Кушнірук Ю. С. Рекреація та курортологія [Текст] : навч. посіб. для студ. напряму підготов. 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» / Ю. С. Кушнірук ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. Рівне : НУВГП, 2012. 146 с.
6. Мезенцев К. В. Туризм і рекреація в Харківській області: просторовий аналіз та соціальні пріоритети [Текст] : [монографія] / Мезенцев К. В., Немець Л. М., Скриль І. А. Х. : Екограф [друк], 2012. 179 с.
7. Про об'єкти природно-заповідного фонду України в ... : стат. бюл. / Держкомстат України. Київ, 2003-.
8. Рекреація і туризм [Текст] : кращі готельно-ресторанні комплекси Закарпаття / Київ. нац. торг.-екон. ун-т, УНЦ, Каф. менедж. турист. та готельно-ресторан. бізнесу ; [уклад.: П. П. Гаврилко, С. Ю. Талапа]. Ужгород : Вид-во Олександрі Гаркуші, 2011. 45 с. : іл.
9. Рекреація і туризм Причорномор'я [Електронна копія] : бібліогр. покажч. / М-во культури і туризму України, Одес. нац. наук. б-ка ім. М. Горького ; уклад. К. А. Максимова. Одеса : ОННБ ім. М. Горького, 2010 (Одеса : ОННБ, 2019).
10. Рут Єжи. Шкільний туризм і рекреація [Текст] / Є. Рут. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2004. 162 с.
11. Сажнєва Н. М. Рекреаційна географія та туризм [Текст] : словник-довідник сучасних термінологічних понять / Н. М. Сажнєва, І. А. Арсененко ; Мелітопольський держ. педагогічний ун-т. Мелітополь : Люкс, 2007. 254 с.
12. Смаль І. В. Географія туризму та рекреація [Текст] : словник-довідник: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. В. Смаль. Т. : Навчальна книга - Богдан, 2010. 201, [1] с.